

Først tillader man sig at bemærke, at da den nævnte Komite i sit Andragende intet oplyser om, i hvilket Omfang den agter at følge den engelske U. Ext. og ikke fremkommer med en nærmere Medbegørelse angaaende den paatænkte Fremgangsmaade, bliver det vansteligst at udtale sig med Bestemthed om Foretagendet i sin Helhed.

Den engelske U. Ext. arbejder som bekendt næsten udelukkende i Byerne, dels for Lærerstanden og dels for den til Industrien knyttede Arbejderbefolkning gennem Lærelæringsrækker à 6—12 Foredrag samt mundtlige og skriftlige Øvelser, der ofte afsluttes med Eksaminer, hvor Eksaminanderne modtage Certifikater, Præmier og lignende.

En Virksomhed af denne Art vil antagelig næppe kunne etableres andetsteds hos os end i Købstæderne, og Bestyrelsen, som har mindre Kendskab til Købstadsbefolkningens Krav og Behov i den omhandlede Retning, tør ikke udtale nogen Mening om, hvorvidt en Undervisning af den anførte Bestaafenhed vilde være heldig eller have Udsigt til at lykkes.

Er der ved dette Foretagende efter engelsk Mønster imidlertid ogsaa tænkt paa Landbefolkningen, bør ikke blot de Vansteligheder, som en Undervisning af ovennævnte Omfang vilde frembyde, tages i Betragtning, men navnlig den Omstændighed, at England fuldstændig savner det Organ for Folkeoplysningen, som vort Land besidder i Folkehøjskolerne og den væsentlig fra disse Skoler udgaaende Foredragsvirksomhed. Trods det mangelfulde ved denne Virksomhed har den dog hidtil tilfredsstillende Befolkningen og vundet Tilslutning overalt, hvilket ses deraf, at den i en Række (ca. 20 Aar) er bleven holdt op uden Støtte fra det offentlige, og at den er i stadig Fremgang. Det tør vist ogsaa siges, at Befolkningen selv i Tidens Løb har lært at gøre et bestandig bedre Valg af Talere, ligesom disse efterhaanden have følt Nødvendigheden af at stærke Fordringerne til sig selv med Hensyn til Foredragenes Indhold og Form.

I ethvert Tilfælde er dette Oplysningsarbejde, hvortil intet tilsvarende findes i England, i Gang over hele vort Land, og hertil bør en U. Ext.-bevægelse hos os formentlig tage Hensyn.

Bestyrelsen, som er vel underrettet om forskellige af de Forsøg, der hidtil have været foretagne i Retning af U. Ext., har endvidere den bestemte Opfattelse, at de paa enkelte Undtagelser nær (som Undtagelse nævnes Dr. Pingels geologiske Foredrag) maa betragtes som mislykkede. De ere af vedkommende Tilhørerkredse blevne opfattede som Agitation i antireligiøs Retning, eller de ere faldne til Jorden og have ikke kunne forshættes, fordi der manglede Forstaaelse mellem Talere og Tilhørere. For at det populære eller folkelige Foredrag skal lykkes, kræves bl. a. en Fortrolighed med den menige Mands aandelige Begrænsning, Tankegang og Udtryksmaade, som Videnskabsmanden sjældnere ejer og næppe vil kunne tilegne sig, medmindre han gør den folkelige Oplysningsjag til sin Hovedopgave.

Bestyrelsen kan ikke afgøre, hvorvidt navnlig den første af de nævnte Indvendinger har været berettiget, men mener, at den i sit Svar til Dem ikke burde fortie, hvad den i saa Henseende har erfaret.

Den paatænkte ny Foredragsvirksomhed bør saaledes efter Bestyrelsens Opfattelse stilles paa lige Fod med den allerede bestaaende. Paa denne Maade vil det hurtigt og bedst blive afgjort, hvilke Talere der egner sig for denne Side af Oplysningsarbejdet, og Foreningerne modtage en Tilgang af værdifulde Foredrag, hvortil der altid vil være Trang, men særlig nu, da de hidtilværende Foredragsgholdere langt fra kunne efterkomme alle de Anmodninger, som rettes til dem.

Hvis Komiteen modtager Tilskud fra Staten og benytter dette til Afholdelse af Foredragsrækker for Menigmand, vil det kunne ventes, at der ogsaa fra de bestaaende Foredragsforeningers Side vil komme Krav om Statstilskud. — Men heldigt vilde det efter Bestyrelsens Opfattelse være, hvis den Bestræbelse for at virke i Folkeoplysningens Tjeneste, som ved denne og tidligere Lejligheder er kommen til Orde i Universitetets Kredse, saa vidt muligt kom den hidtil benyttede og af Staten støttede Fremgangsmaade til gode. Denne Fremgangsmaade, hvorved Videnskabsmændene henvende sig til Lærerne (Folkeskolens, Real- og Folkehøjskolens Lærere) og disse direkte til Befolkningen, vil som Regel være heldigt for vore Forhold, og Bestyrelsen nærer ingen Tvivl om, at Universitetet ad denne Vej vil kunne udrette langt mere for Folkeoplysningen end ved at foranstalte afholdt populær-videnskabelige Foredragsrækker i enkelte Købstæder og Landsbyer, ligesom